

Quad Summit 2022

- PM 24 मे 2022 रोजी टोकियो येथे दुसऱ्या-व्यक्ती क्राड लीडर समिटला उपस्थित होते. त्यांनी सांगितले की क्राडने अल्पावधीतच जगात लक्षणीय लोकप्रियता मिळवली आहे.
- या शिखर परिषदेत त्यांनी इंडो-पॅसिफिक क्षेत्राच्या विकासात भारताच्या योगदानाबद्दल भाष्य केले. चीनला टक्कर देण्यासाठी अमेरिकेच्या नेतृत्वाखालील इंडो-पॅसिफिक इकॉनॉमिक ब्लॉक असलेल्या इंडो-पॅसिफिक इकॉनॉमिक फ्रेमवर्कमध्ये (आयपीईएफ) भारतही सामील झाला आहे.

Quad Summit 2022 Highlights (क्राड समिट 2022 हायलाइट्स)

- अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष जो बायडेन, पंतप्रधान मोदी, जपानचे पंतप्रधान फुमियो किशिदा आणि ऑस्ट्रेलियाचे पंतप्रधान अँथनी अल्बेनीज या चार क्राड नेत्यांनी रशियाच्या आक्रमणामुळे युक्रेनमध्ये सुरू असलेल्या परिस्थितीवर परस्पर चिंता व्यक्त केली.
- चार नेत्यांनी सागरी देखरेख उपक्रमावर सहमती दर्शवली. हे इंडो-पॅसिफिक प्रदेशातील चिनी हालचालींवर पाळत ठेवण्यास चालना देईल.
- या शिखर परिषदेविषयी बोलताना पंतप्रधान मोदी म्हणाले की, क्राडला अल्पावधीतच जागतिक स्तरावर महत्त्वाचे स्थान प्राप्त झाले आहे. ते पुढे म्हणाले की, क्राड इंडो-पॅसिफिक क्षेत्रासाठी एक विधायक अजेंडा घेऊन पुढे जात आहे, ज्यामुळे चांगल्यासाठी शक्तीची प्रतिमा आणखी मजबूत होईल.
- पंतप्रधान मोदी पुढे म्हणाले की, क्राड सदस्य देशांनी हवामान कृती, लस वितरण, आर्थिक सहकार्य, आपत्ती व्यवस्थापन यासारख्या अनेक क्षेत्रांमध्ये परस्पर समन्वय वाढविला आहे. क्राड समूहामुळे इंडो-पॅसिफिक क्षेत्रात शांतता, समृद्धी आणि स्थैर्य सुनिश्चित झाले आहे.
- अमेरिकेचे अध्यक्ष जो बिडेन यांनी आश्वासन दिले की अमेरिका मुक्त इंडो-पॅसिफिक प्रदेशासाठी प्रयत्न करण्यासाठी आपल्या जवळच्या देशांतर्गत भागीदारांसोबत उभे राहील. रशिया-युक्रेनबद्दल बोलताना, त्यांनी जोडले की युक्रेनवर रशियाचा हल्ला केवळ प्रादेशिक अखंडता, आंतरराष्ट्रीय सुव्यवस्था आणि सार्वभौमत्व या मूलभूत तत्त्वांच्या या उद्दिष्टांचे महत्त्व वाढवतो.
- जपानचे पंतप्रधान किशिदा यांनी कबूल केले की, रशियन आक्रमणाने संयुक्त राष्ट्रांच्या सनदेत नमूद केलेल्या तत्त्वांना आव्हान दिले आहे आणि इंडो-पॅसिफिक प्रदेशात जगाने अशी घटना घडू देऊ नये.
- ऑस्ट्रेलियाचे नवनियुक्त पंतप्रधान अँथनी अल्बेनीज यांनी क्राड शिखर परिषद 2022 मध्ये आपल्या भाषणात संरक्षण आणि सागरी सहकार्य अधिक सखोल करण्यासाठी मदतीसह पॅसिफिक देशांना अधिक समर्थन देण्याचे वचन दिले.
- टोकियोमध्ये क्राड शिखर परिषदेच्या पार्श्वभूमीवर पंतप्रधान मोदींनी अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष जो बायडेन यांच्याशीही द्विपक्षीय चर्चा केली. दोन्ही नेत्यांनी गुंतवणूक, व्यापार, संरक्षण, तंत्रज्ञान आणि लोकांमधील संबंधांमध्ये सहकार्य मजबूत करण्याच्या मार्गावर चर्चा केली.
- टोकियोमधील क्राड शिखर परिषद हा क्राड नेत्यांचा चौथा संवाद आहे. मार्च 2021 मध्ये अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष जोप बिडेन यांनी पहिल्या-वहिल्या क्राड शिखर परिषदेचे आयोजन केले होते, त्यानंतर सप्टेंबर 2021 मध्ये वॉशिंग्टन येथे वैयक्तिक शिखर परिषद आयोजित केली होती.
- भारत, जपान, अमेरिका आणि ऑस्ट्रेलिया यांनी नोव्हेंबर 2017 मध्ये इंडो-पॅसिफिकमधील गंभीर सागरी मार्गांना कोणत्याही प्रभावापासून मुक्त ठेवण्यासाठी क्राड उभारण्याच्या दीर्घकाळ प्रलंबित प्रस्तावाला आकार दिला होता.

क्राड समिट 2022 मध्ये संबोधित केलेले मुद्दे

- चीन आणि सोलोमन बेटे
- चीन आणि तैवान

3. उत्तर कोरियाची क्षेपणास्त्रे
4. युकेन आणि रशिया

क्वाडचा इतिहास काय आहे?

- २००४ च्या हिंदी महासागरातील त्सुनामीच्या पार्श्वभूमीवर स्थापन करण्यात आलेला तदर्थ त्सुनामी कोअर ग्रुप हा क्वाडचा अग्रदूत मानला जातो.
- २००७ मध्ये जपानचे तत्कालीन पंतप्रधान शिंजो आबे यांनी चतुष्कोणीय सुरक्षा संवादाचा प्रस्ताव मांडला.
- मात्र, ऑस्ट्रेलियातून बाहेर पडल्यानंतर क्वाड बंद झाला. पुन्हा 2017 मध्ये मनिला येथे झालेल्या आसियान शिखर परिषदेदरम्यान, चीनला तोंड देण्यासाठी क्वाडचे पुनरुज्जीवन करण्यावर चारही देशांनी सहमती दर्शविली.
- क्वाडची दृष्टी (vision of Quad) "मुक्त आणि मुक्त इंडो-पॅसिफिक (एफओआयपी)" आणि पूर्व आणि दक्षिण चीन समुद्रातील नियम-आधारित सागरी व्यवस्था आहे.

QUAD म्हणजे काय?

- QUAD हा एक चतुर्भुज सुरक्षा संवाद आहे ज्यामध्ये भारत, ऑस्ट्रेलिया, जपान आणि युनायटेड स्टेट्स या चार देशांचा समावेश आहे.
- हा एक धोरणात्मक सुरक्षा संवाद आहे जो सदस्य देशांमधील चर्चेद्वारे कायम ठेवला जातो.
- 2007 मध्ये प्रथमच शिखर परिषदेची स्थापना करण्यात आली आणि 2008 पर्यंत चालली. 2017 मध्ये वाटाघाटीनंतर ते पुन्हा स्थापित करण्यात आले.

क्वाड समिट 2022 मधील उपक्रम

- **क्वाड फेलोशिप (Quad Fellowship)**- हा कार्यक्रम चार देशांपैकी प्रत्येकी 100 विद्यार्थ्यांना यूएस मध्ये पदवीधर STEM पदवीसाठी अभ्यास करण्यास अनुमती देईल. फेलोशिप प्रोग्रामसाठी अर्ज सुरू झाला आहे आणि 30 जून 2022 रोजी बंद होईल.
- **Indo-Pacific Partnership for Maritime Domain Awareness (IPMDA)**- हे चार देश आणि त्यांच्या प्रादेशिक भागीदारांना जलद आणि स्पष्ट सागरी माहिती पुरवण्यावर लक्ष केंद्रित करेल.
- **लस भागीदारी**- द क्वाडने एकत्रितपणे 257 दशलक्ष कोविड-19 लस पुरवल्या आहेत. भारतीय आरोग्य सेवा क्षेत्राला चालना देण्यासाठी ब्लॉक लसीचे डोस देणे आणि \$100 दशलक्ष सुविधेचे समर्थन करणे सुरू ठेवेल.
- **अंतराळ सहकार्य** - अंतराळ-आधारित पृथ्वी निरीक्षण डेटा सामायिक करण्यासाठी चार देशांनी वचनबद्धता दर्शविली आहे. यात अमेरिकेच्या सागरी आणि वातावरणीय देखरेख, पूर मॅपिंग आणि लँड इमेजिंगवरील कार्यक्रमांचा समावेश असेल.